

НЕ БОЈ СЕ! СТРАХ ЛЈУДЕ ДЕЛИ НА „НАШЕ“ И „ТУЂЕ“¹

Када се бојимо, затварамо се у себе и враћамо провереним обрасцима понашања. Окрећемо леђа ономе што је ново, јер нам старо само по себи нуди осећај безбедности. Не правимо планове, не бринемо ни за шта. Плитко дишемо, не узимамо више ваздух пуним плућима. Гледамо близу, под своје ноге.

Страх раздваја људе, тера их да буду подозриви и неповерљиви. Дели их на „домаће“ и „туђе“, ношене разним „измима“. Заједница која се плаши због тога постаје лак плен за поседнуте вође, наказне диктаторе, популистичке манипулаторе који усмеравају људе једне против других, правећи тако спиралу мржње.

Страху треба супротставити оно што нас чини истински људским бићима. И то није величанствена храброст ни висока интелигенција, чак не ни запањујућа инвентивност, већ једноставна способност да саосећамо, дубока солидарност с другим човеком, која долази отуд што смо у стању да препознамо себе у другом, и другог у себи.

Један од најбољих видова постизања саосећајности јесте књижевност. То је префињена и необично суптилна форма међуљудске комуникације, по мени – најсавршенија. Чудесни човеков патент који нам омогућава да макар накратко престанемо да будемо то што јесмо, и отиснемо се на далеки пут до другог континента, до „ја“ другог човека. Да погледамо у свет његовим очима, да се раскомотимо у туђем свету и да за време читања постанемо лутајући витез с оштећеним видом, преосетљиви принц који размишља о загонетки смрти, блазирана жена провинцијског доктора или заљубљени трговац који врлуда по прљавој обали Висле. Може се дискутовати за време гозбе о врстама љубави и чудити се свирепости априла.

Захваљујући књижевности можемо да створимо велику заједницу приче у којој ће свако моћи да препозна себе у другом човеку. Без обзира на језик и културу, религију и националност. Зато је у књижевности наша нада – они који у њој учествују постоје некако по више пута, виде више и виде шире. Боље разумеју да се свет не може сместити у једну формулу нити да му се може поставити једна дијагноза, као што је немогуће преписати један универзални лек. Свет је сачињен од мноштва гледишта које ваља стрпљиво усаглашавати.

¹ Текст од 23. априла 2016, у оквиру акције *Газети́а Ыйсаца; Газети́а Виборча*. Преводиоци Олге Токарчук читају текст на својим језицима: <https://www.youtube.com/watch?v=uYBzD7aj2Qg&t=20s>. (Прим. њрев.)

Не заваравajte се. *Газета Виборча* коју ће писци да уређују и пишу неће донети боље вести од уобичајених, као што ни њихове књиге неће променити свет. Књижевност треба да непрекидно да подсећа само на једно: људи су ближи једни другима и сличнији су међу собом него што то хоће да признају неки опевачи страха.

Док пишемо и док читамо – заједно смо.

(С њољској иревели **Милица Маркић**)